

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsavdelningen
Enheten för social hållbarhet
Miia Vuolama
Tillsynshandläggare
010-224 43 68
miia.vuolama@lansstyrelsen.se

Information
2018-02-09

Diarienummer
705-5142-2018

Sida
1(4)

Angående prövning av ekonomisk lämplighet – granskning av privat finansiering

Det har kommit till Länsstyrelsernas kännedom att det råder olika tolkningar av vilken sorts prövning som ska göras av kommunerna i ansökningsärenden rörande serveringstillstånd där en privatperson finansierat verksamheten. Länsstyrelserna vill med denna skrivelse informera om den hållning vi har i frågan.

Frågan har beretts i det nationella arbetsutskottet för länsstyrelsernas tillsynsnätverk för alkohol, tobak och e-cigaretter, SLATT.

En tvådelad fråga

Frågan som besvaras kan delas i två delar:

- Kan den kontroll som görs av bankerna ersätta den kontroll som ska göras av kommunerna enligt alkohollagen
- Ska kommunerna kontrollera vilka medel som privatpersoner använder för att finansiera restaurangförvärv?

Om bankernas kontroll

Bankerna ska ha god kännedom om sina kunder och deras bankaffärer. Bankernas skyldigheter regleras i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Syftet med lagen är att förhindra att näringsverksamheter utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism samtidigt som företagens möjlighet att driva en effektiv verksamhet inte ska påverkas i onödan.

Enligt lagen är bankerna inte skyldiga att göra lämplighetskontroller enligt alkohollagen. Inte heller anges banker som tillståndsmyndighet enligt alkohollagen. Detta innebär att den kontroll som görs av bankerna enligt lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism inte kan ersätta den kontroll som görs av kommunerna enligt alkohollagen.

Om kontroll enligt alkohollagen

Enligt 8 kap. 12 § alkohollagen får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Enligt författningskommentarer i prop. 2009/10:125 s. 168 motsvarar 7 kap. 7 § gamla alkohollagen (1994:1738).

Enligt förarbetena till den gamla alkohollagen (prop. 1994/95:89 s. 102 ff) måste sökanden uppfylla högt ställda krav på lämplighet för att få tillstånd för servering av alkoholdrycker. När det gäller en juridisk person måste lämplighetskraven även riktas mot den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen i egenskap av t.ex. verkställande direktör, styrelseledamot, bolagsdelägare eller aktieägare med betydande aktieinnehav. Även annan ekonomisk intressant bakom en rörelse kan komma att innefattas i prövningen.

Ekonomisk misskötsamhet, även sådan som inte är brottslig, är exempel på sådan personlig olämplighet som ska föranleda omprövning av tillståndet.

Prövningen av lämpligheten ska mot bakgrund av det ovan anförda avse sökandens personliga och ekonomiska förhållanden i en vidare mening.

Rätten för en tillståndshavare är inte ovillkorlig. För att ett tillstånd ska få meddelas eller behållas krävs ekonomisk skötsamhet. Ekonomiskt misskötsamma tillståndshavare kan på ett otillbörligt sätt skaffa sig konkurrensfördelar och göra det svårt för seriösa tillståndshavare att hävda sig, vilket leder till en för branschen osund utveckling.

Enligt samma proposition (prop. 1994/95:89 s. 64) anges vidare att *finansieringsplan* ska krävas då det är fråga om ett nytt företag eller ny företagare för att kunna bedöma om sökandens ekonomiska förhållanden är tillfredsställande.

Finansiering av restaurangrörelsen har även diskuterats i senare förarbeten. I betänkandet *Bestämmelser om alkoholdrycker* SOU 2000:59 s.203 anges att sökanden skall visa varifrån kapitalet till ett restaurangförvärv kommer samt hur han tänker finansiera köpet och den framtida rörelsen. Detta redovisar sökanden i en finansieringsplan (se t.ex. Handbok — SERVERING, Alkoholinspektionen 1997:3, s 47 ff). Tillståndsmyndigheten ska kontrollera

att sökanden inte är ekonomiskt beroende av någon som är olämplig att bedriva serveringsrörelse eller är underkastad sådana ekonomiska åtaganden som väsentligt begränsar hans möjlighet att bestämma över serveringsrörelsens drift. Exempel på det senare kan vara starkt begränsande leverans- eller marknadsföringsavtal. Vid privata lån kan det även bli aktuellt att kontrollera långivaren, t.ex. vid misstanke om s.k. bulvanförhållanden.

Finansieringskontrollen har kommit att utvecklas genom rättspraxis under många år och bidrar till att i första hand förhindra att restaurangförvärv används till att tvätta "svarta" pengar "vita", dvs. att köpet finansieras med obeskattade eller på annat sätt olagligt förvärvade medel.

I proposition 2000/01:97 s. 46 anges att lagtexter och författningskommentarer m.m. kan emellertid inte täcka in alla tänkbara situationer. Tillståndsmyndigheten måste därför alltid göra en bedömning i det enskilda fallet med vägledning bl.a. av den rättspraxis som har utvecklats på området. Inte inom något annat område av alkohollagstiftningen finns det så många domar som när det gäller tillståndshavarens personliga lämplighet

Praxis

Det finns en del praxis på området finansiering. Nedan refereras uttalanden från fyra avgöranden.

KR Stockholm 1999-967 (1997-07-2)

Av domen framgår att om en finansiär inte anses ha betydande inflytande över verksamheten, ska lämplighetsprövningen av denne avse ekonomisk skötsamhet.

KR i Stockholm 2016-6880 (2017-07-19)

”Några uttryckliga regler eller uttalanden som ger stöd för att serveringstillstånd schablonmässigt ska vägras eller återkallas på grund av att det finns brister i dokumentationen avseende förvärvet av en verksamhet eller avseende finansiella transaktioner i samband med detta finns inte. Enligt uttalanden i förarbetena till den äldre alkohollagen (1994:1738) uttalas dock bl.a. att en person för att visa sin lämplighet att bedriva servering av alkoholdrycker kan åläggas att uppvisa bl.a. en finansieringsplan (prop. 1994/95:89 s. 64). I förarbeten till ändringar i den äldre alkohollagen uttalas vidare att sökanden ska kunna visa varifrån kapitalet till ett restaurangförvärv har kommit samt hur personen tänker finansiera köpet och den framtida rörelsen (SOU 2000:59 s. 203).

Mot den bakgrunden och mot bakgrund av de skyddsintressen som ligger till grund för alkohollagstiftningen i allmänhet anser kammarrätten att det finns stöd för att kravet på lämplighet med hänvisning till personliga och ekonomiska förhållanden också inrymmer ett krav på sökanden att kunna visa att förvärvet har skett med legala inkomster, även om kravet sannolikt

inte bör utsträckas hur långt som helst (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 26 januari 2012 i mål nr 6070-11).

Verona har gjort gällande att pengarna till finansieringen härrör från det skadestånd som Bertlids erhållit i januari 2013 om 2 800 000 kr. En stor del av Bertlids behållning har emellertid lämnat Bertlids konto i juni 2013 och förts över till en av aktieägarnas bankkonto i Turkiet. Kort tid därefter har en stor del av pengarna lämnat aktieägarens konto. Det är oklart var pengarna då tog vägen, eftersom det, utifrån Veronas redovisning, inte gått att reda ut vilka transaktioner som gjordes. Det som är klart är dock att det gjordes en inbetalning till Bertlids konto den 19 december 2013 om 2 407 000 kr och att inbetalningen gjordes från ett annat konto än aktieägarens. Kammarrätten anser mot den bakgrunden att Verona inte har visat att medlen som finansierat köpet av Verona ursprungligen härrör från det skadestånd som Bertlids erhållit i januari 2013 eller andra legala inkomster”.

KR i Göteborg 1999-7341 (2000-02-16)

Kammarrätten ansåg att det fanns skäl att avslå en bolags ansökan om serveringstillstånd då finansieringsplanen var undermålig. Trots upprepade påpekanden från socialnämnden har ägaren inte kunnat visa att hela överlåtelsen faktiskt är finansierad. Bl.a. var lån från tre långgivare inte vidimerade med insättningsbesked och hade därför begränsad trovärdighet. Pengarna som lånats ut av en person (1) var inte redovisade för skattemyndigheterna och kunde därför inte betraktas som legala medel. Finansieringsplanen är därför undermålig

KR i Jönköping 2009-2202 (2010-03-16)

En man nekades tillstånd att servera alkohol vid sin restaurang då han ej visat hur han finansierat köpet av rörelsen. Både mannen och den uppgivna långgivaren hade haft låga inkomster de senaste åren. Det framstod därför som oklart varifrån de medel med vilka köpet av restaurangen skulle finansieras härrörde.

Länsstyrelserna anser att det utifrån ovanstående uttalanden i förarbeten och praxis finns stöd för en skyldighet hos kommunerna att utreda vilka medel som används för att finansiera restaurangförvärv. Att pengarna finns i banksystemet räcker inte för att man enligt alkohollagen ska anse dem som legala.

Miia Vuolama

Detta meddelande har upprättats digitalt och saknar därför namnunderskrift.